

Бібліографія

1. Гузар Б.С. Основні фактори впливу на конкурентоспроможність продукції / Б.С. Гузар, О.С. Цикалюк // Інноваційна економіка. – 2012. – № 11. – С. 277–280.
2. Драган О.І. Управління конкурентоспроможністю підприємств: теоретичні аспекти. Монографія / О.І. Драган. – К.: ДАКККІМ, 2006. – 160 с.
3. Сарай Н.І. Економічна діагностика: Навчальний посібник / Н.І. Сарай. – Тернопіль: Крок, 2015. – 164 с.

Ірина СКАВРОНСЬКА

Тернопільський національний економічний університет, Україна

Жанна КРИСЬКО

Тернопільський національний економічний університет, Україна

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОГО СЕКТОРУ В УКРАЇНІ

Правильне поєднання креативності із бізнесом, наукою, культурою та технологічною діяльністю, а також поширення масових комунікацій, створило новий феномен в сучасній світовій економіці – креативні індустрії, які часто називають «галузями майбутнього». Креативні індустрії (або креативний сектор) – це ті галузі економіки, які ґрунтуються на індивідуальній творчості, майстерності і таланті, що мають потенціал для створення доданої вартості і нових робочих місць шляхом генерування, виробництва та експлуатації продуктів інтелектуальної власності [1]. Креативний сектор передбачає діяльність, що заснована на поєднанні і взаємопроникненні творчого та комерційного начал, культури й економіки, підприємництва і мистецтва, охоплюючи, таким чином, сферу послуг – продукцію креативного контенту нематеріальної форми, наприклад, музику, рекламу тощо, і сферу виробництва – креативну матеріальну продукцію, наприклад, виготовлення іграшок. Крім того, до креативних індустрій належить архітектура, виконавче мистецтво, живопис, ринок антикваріату, видавнича справа, послуги бібліотек та музеїв, фестивалі, творчі ремесла, телерадіомовлення, відео-ігри, мода, дизайн, фотографія, кінематограф, R&D, програмне забезпечення, послуги, пов'язані з комп'ютерними додатками. Відтак креативні індустрії частково належать до третинного сектору економіки (оскільки постачають прямі послуги), а частково – до четвертинного (оскільки належать до економіки знань).

Ще вкінці 1990-х років креативні індустрії були визнані ключовим, стратегічно важливим елементом соціально-економічного розвитку і вже

з початку 2000-х років, коли почали з'являтися зачатки креативного суспільства, вони вже функціонували в США, Великобританії, Ірландії, Бельгії, Нідерландах і скандинавських країнах. За словами Міністра культури, ЗМІ і спорту Великобританії Джона Віткінгдейла, креативний сектор Британії можна вважати уособленням успіху. Саме тому уряд має намір зробити все від нього залежне, щоб створити умови для подальшого розвитку цього «фантастичного сектору».

Україна, звичайно, поки що лише знаходиться на шляху економічного розвитку, який Великобританія вже давно пройшла, однак досвід створення і підтримки креативних індустрій з метою трансформації економіки на національному і регіональному рівнях перейняти може. Креативний сектор може стати новітнім економічним ресурсом і новою точкою економічного зростання, відповідною сучасним світовим реаліям.

Наша держава залишається осередком національної самобутності та унікальності завдяки традиціям, історичним подіям міжнародного значення і динамічній культурі, що в сукупності забезпечує її сталі переваги. В основі розвитку креативних індустрій знаходяться закони глокалізації, тобто, коли локальні екзотичні речі стають все популярнішими в умовах глобального ринку, наприклад, розпис хною чи культура пабів. При цьому важливі дві складові: унікальність і глобальність. Українці також можуть знайти у себе речі, які є унікальними і разом з тим цікавими та потрібними світу. Україна має багато талановитих людей, підприємств і громад з культурним бекграундом, які є носіями творчих ідей, а, оскільки креативна економіка будується на індивідуальній творчості, то це перевага і потенціал для розвитку.

У технологічному аспекті Україна також успішно демонструє свій потенціал і можливості, про що свідчить 43 позиція за показником технологій (зокрема, інвестиції в R&D та обсяг патентів на душу населення) у рейтингу відповідно до Глобального індексу креативності 2015 [2].

Вже сьогодні в Україні на стадії реалізації знаходиться чимало креативних проєктів, серед яких:

1. Арт-завод «Платформа», що є центром освіти, музики, дизайну й ІТ-технологій.

2. Арт-кластер «Фабрика повидла» у Львові, де можна реалізувати ідеї щодо розвитку сучасної самодостатньої української культури.

3. Креативний Квартал у Львові – новий багатофункціональний простір для підприємців у формі великого інноваційного культурного хабу, який поєднує близько 20 різних проєктів: коворкінги, креативний ресторан, центр розвитку дітей, хакерспейси, творчі майстерні, центр

урбаністики тощо. Цей проект є частиною стратегії розвитку міста, яка має перетворити Львів на Smart City – сучасне місто, комфортне для інновацій.

На жаль, усі ці проекти реалізуються в Україні за підтримки зарубіжних і міжнародних компаній, так званих бізнес-ангелів, в той час, як українські підприємства менш захоплені ідеєю креативності і не готові інвестувати в них.

З точки зору економіки, вплив креативних індустрій незначний: Україна – це невеликий і відносно ізольований ринок порівняно з ринками Австралії, Європи чи Північної Америки. Внесок креативного сектору до ВВП України складає 3,47%, а до сфери зайнятості – 1,91% у той час, як в Австралії ці показники становлять 10,3% і 8,0% відповідно. Частка креативних товарів України в світовому експорті не перевищує 0,17%, причому товарна структура експорту малодиферсифікована, включає в основному продукцію сфери дизайну, видавничої діяльності та творчих ремесел і часто реалізується з метою задоволення духовних потреб, а не отримання прибутків, що не має позитивного ефекту у вітчизняній економіці.

Заради справедливості, треба відзначити, що в Україні все ж робляться перші кроки на державному рівні з метою покращення середовища для розвитку креативних індустрій. До таких можемо віднести ухвалення Верховною Радою України законопроект № 4496 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо усунення адміністративних бар'єрів для експорту послуг)» з метою сприяння українським ІТ-фахівцям, креативним індустріям і всім, хто надає інтелектуальні послуги, щоб ліквідувати штучний валютний контроль, який сьогодні не працює в цій галузі, а створює штучні регуляторні бар'єри [3].

Ми вважаємо, що за розвиток креативних індустрій в Україні не повинна відповідати повністю лише держава; її задача – створити комфортне середовище для креативності (кількість підприємств креативного сектору зростає, але їм не вистачає умов для роботи) і по можливості взагалі не втручатися у діяльність творців (які потребують свободи у своїй діяльності, і лише за її умови можуть продукувати креативні товари і послуги). Саме останні здатні вивести вітчизняну економіку на новий рівень розвитку.

Бібліографія

1. Creative Industries Mapping Documents 2001 / Department for Culture, Media & Sport. – 9 April 2001.

2. Florida, R., Mellander, C. and King, K. (2015). THE GLOBAL CREATIVITY INDEX 2015. Toront: Martin Prosperity Institute.

3. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо усунення адміністративних бар'єрів для експорту послуг)» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1724-19>.

Світлана СКОЧИЛЯС

Тернопільський національний економічний університет

ТЕХНОЛОГІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ЕФЕКТИВНИХ МЕХАНІЗМІВ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЯМИ

Ефективний розвиток національної економіки вирішальним чином залежить від масштабів впровадження новітньої техніки та технологій. Підвищення активності інноваційної діяльності вітчизняних підприємств є однією з головних передумов стабільності та сталого розвитку економіки. В ринковому середовищі, яке постійно змінюється, інноваційна діяльність підприємства буде здійснюватися успішно лише за умови збільшення обсягів ресурсів та їх ефективного використання.

Сьогодні в Україні рівень інноваційної активності та відтворення ринкового сегмента виробництва інноваційної продукції залишається недостатнім, щоб забезпечити інноваційний прорив національної економіки. За таких умов стрижнем сучасної української моделі конкурентоспроможності економіки має стати реалізація інноваційної моделі структурної перебудови економіки, а в подальшому – реалізація стратегії економіки знань. Інноваційна діяльність є фактором, що забезпечує конкурентоспроможність продукції та ефективність використання виробничих ресурсів, підвищує ступінь адаптивності підприємства до умов навколишнього середовища, розширює можливості підприємства для виходу на зовнішні та внутрішні ринки збуту, створює передумови для стабільної перспективи на майбутнє.

Загострення багатьох соціально-економічних проблем у 2015-2016 роках, дестабілізація політичної та безпекової ситуації, соціальна та психологічна хиткість українського суспільства погіршили й без того складну ситуацію, що склалася в інноваційній сфері України. Наявність ефективних механізмів управління інноваціями дозволить сформувати сприятливе інноваційне середовище для підтримки взаємозв'язків між підсистемами інноваційної системи з метою матеріалізації наукових розробок в економічно ефективні інноваційні рішення.

Ці механізми необхідно розглядати як сукупність взаємопов'язаних між собою компонентів системи управління, що впливають на інноваційні процеси та відображають окремі сторони управління – цілі, принципи,